

Anton Erhard Martinelli (1684–1747)

Vídeňský architekt ve schwarzenberských službách

Martin Šanda

Kategorie: Dějiny umění

Rok vydání: 2020

Místo vydání: České Budějovice

Vydavatel: NPÚ, ÚOP v Českých Budějovicích

Jazyk: česky

Jazyk resumé: anglicky, německy

Počet stran: 360

ISBN 978-80-85033-94-6

Českobudějovické pracoviště Národního památkového ústavu vydává již od roku 2009 reprezentativní ediční řadu *Monumenta*, která se mimo jiné zaměřuje na soubory děl umělců činných v 18. a 19. století na schwarzenberském dvoře. Po dvou monografiích o malířích (Johann Georg de Hamilton, Ferdinand Runk) přišel na řadu i architekt, který byl v barokní Vídni spolupracovníkem nejvěhlasnějších mistrů, včetně Fischera z Erlachu, a přenášel tak umělecké impulzy z exkluzivního prostředí císařského dvora na jih a sever barokních Čech.

Monografie věnovaná životu a dílu Antona Erharda Martinelliho (1684–1747) se zaměřuje na jeho působení ve službách Adama Františka ze Schwarzenbergu (zejména v letech 1722–1732). Přináší rekonstrukci kontaktu „knížecího stavitele“ s jeho šlechtickým zadavatelem i aparátem panských služebníků, v první řadě místních hejtmanů a polířů. Jako základní zdroj informací posloužily architektonické návrhy rezidencí, venkovských zámků, hospodářských budov i patronátních kostelů a far. Jsou archivně dochované v mimořádném rozsahu, zvláště cenné je ucelené zachycení tematické šíře prací od reprezentačních staveb až po stodoly a seníky.

Martinelliho projekty pro schwarzenberská panství (nejen v Čechách, ale i ve Vídni či ve středních Francích) jsou nahlíženy ve srovnávací perspektivě jeho děl pro jiné stavebníky v rakouských zemích a na Moravě. Leitmotivem knihy je zdánlivě jednoduché metodické tázání: co vlastně vidíme, máme-li před očima plány, které podepsal, a budovy, jež mu připisuje dosavadní literatura? Z čeho pramení rozdíly mezi záměry a realizacemi? Výsledná interpretace inspiruje k neobvyklému pohledu na středoevropskou architekturu 17. a 18. století.

Obsah

ÚVODEM NĚCO O METODÁCH A DOSAVADNÍM VÝZKUMU

MARTINELLIHO RODINNÉ ZÁZEMÍ, ŽIVOTNÍ OSUDY A TVORBA

- Původ a rodina

- Životní milníky
- Způsob a rozsah práce
- Martinelliho předchůdci ve schwarzenberských službách
- Podmínky schwarzenberské služby
- Schwarzenberští políři a další spolupracovníci
- Itinerář knížecího stavitele

SCHWARZENBERSKÉ PALÁCE, ZÁMKY A ZÁMECKÉ AREÁLY

- Přestavba vídeňského městského paláce
- Přestavba zámku Hirschstetten
- Dokončování vídeňského zahradního paláce
- Pokračování přestavby zámku Hluboká
- Drobné úpravy loveckého zámku Ohrada
- Úpravy zámku Mšec
- Úpravy zámeckého areálu v Protivíně
- Úpravy Schwarzenberského paláce v Praze
- Úpravy zámeckého areálu v Postoloprtech
- Úpravy zámku Třeboň
- Návrhy pro zámek Schwarzenberg
- Přestavba Mincovny a další úpravy českokrumlovského zámku
- Novostavba úřednického domu v areálu orlického zámku
- Návrh přestavby zámku Chýnov

SCHWARZENBERSKÉ HOSPODÁŘSKÉ DVORY A DALŠÍ PROVOZNÍ BUDOVY

- Novostavba seníku v Postoloprtech
- Výstavba stodoly pro rvenický dvůr
- Dostavba hospodářského dvora Křesín
- Novostavba hospodářského dvora v Olešníku
- Obnova hospodářského dvora v Ortvínovicích
- Oprava budov hospodářského dvora ve Skočicích
- Výstavba stodoly hospodářského dvora v Tálíně
- Novostavba myslivny v Nové oboře
- Přestavba hospodářského dvora Humňany
- Novostavby ovčína a stodoly v Ortvínovicích (Vstuhách)
- Novostavba stodoly ve Zborově
- Návrh sýpky na zámku Seehaus
- Novostavba hospodářského dvora ve Valu
- Novostavba stodoly hospodářského dvora ve Vidovli
- Novostavba hříběcí stáje v Nové oboře

PRÁCE PRO SCHWARZENBERSKÝ CÍRKEVNÍ PATRONÁT

- Nová kruchta v doudlebském kostele sv. Vincence
- Novostavba fary v Ševětíně
- Novostavba kostela sv. Jakuba v Hřivicích
- Novostavba fary a úprava kostelní věže ve Veselí nad Lužnicí
- Úprava věže kostela sv. Havla v Myšenci
- Návrh kostela Nejsvětější Trojice v Pilníkově
- Novostavba kostnice v Postoloprtech

- Novostavba sýpky farního dvora v Blažimi
- Úpravy poutního kostela ve Skočicích
- Novostavba fary v Mladých Bukách
- Novostavba farního kostela Navštívení Panny Marie v Ondřejově
- Novostavba fary v Ledenicích
- Návrh poutního areálu v Erlachu
- Návrh klášterního kostela ve Schwarzenbergu
- Návrh kostela sv. Vojtěcha ve Lštění
- Návrh kostelíka sv. Máří Magdalény ve Svaté Magdaléně

SOUVISEJÍCÍ DÍLA

- Práce chybně připsané

KNÍŽECÍ STAVITEL MEZI DVĚMA SVĚTY

- Martinelliho vzory
- Martinelliho architektonický profil
- Stavebník, stavitel, úředníci, políři a řemeslníci
- Schwarzenberská architektura?
- Ohlasy Martinelliho díla a jeho odkaz

BIBLIOGRAFIE

SUMMARY / ZUSAMMENFASSUNG

MÍSTNÍ REJSTŘÍK